

Diecézní synoda

2024 2026

Společně **s nadějí**

Život v Kristu uprostřed dnešní reality

Diecéze plzeňská

Služebné kněžství v dnešní době

v podmínkách plzeňské diecéze

PROGRAM KNĚŽSKÉHO DNE

- 8.45 Možnost využít nabídky teplých nápojů a vyřízení úředních záležitostí
- 9.30 Společná modlitba v kostele (Petr Bauchner)
- 10.00 **Úvodní slovo k tématu kněžské identity** (Tomáš Holub)
- 10.15 **Láska k chudým a služebné kněžství očima papeže Lva** (Pavel Frývaldský)
Představení první a poslední apoštolské exhortace Lva XIV. + diskuze
- 11.15 Přestávka
- 11.45 **Role kněží a jáhnů očima diecézní synody** (Petr Hruška)
Prezentace odstavců dotýkajících se kněžské služby + diskuze
- 12.30 Informační blok
- 13.00 Oběd a možnost neformálního posezení

Papež Lev XIV.: DILEXI TE o lásce k chudým

Apoštolská exhortace papeže Lva XIV. všem křesťanům o lásce k chudým (4. října 2025)

- [Apostolic Exhortation Dilexi te on Love for the Poor \(4 October 2025\)](#)
- [Dilexi te - pracovní překlad do češtiny](#)

Obsah:

1. NĚKOLIK ZÁKLADNÍCH SLOV
2. BŮH SI VYBRAL CHUDÉ
3. CÍRKEV PRO CHUDÉ
4. HISTORIE, KTERÁ POKRAČUJE
5. NEUSTÁLÁ VÝZVA

Papež Lev XIV.: VĚRNOST, KTERÁ RODÍ BUDOUCNOST

Apoštolský list papeže Lva XIV. k šedesátému výročí koncilních dekretů Optatam totius a Presbyterorum ordinis (8. prosince 2025) věnovaný služebnému kněžství

- [Apostolic Letter A Fidelity that generates the future \(8 December 2025\)](#)

Obsah:

1. VĚRNOST A SLUŽBA
2. VĚRNOST A BRATRSTVÍ
3. VĚRNOST A SYNODALITA
4. VĚRNOST A POSLÁNÍ
5. VĚRNOST A BUDOUCNOST

Věrnost a synodalita

20. Nyní přicházím k bodu, který je mi zvláště blízký. Při zmínce **o identitě kněží** dekret *Presbyterorum ordinis* nejprve zdůrazňuje **vazbu mezi kněžstvím a posláním Ježíše Krista** (srov. čl. 2) a poté ukazuje na **tři základní dimenze**. První z nich je **vztah k biskupovi**, který považuje kněze za „nepostradatelné pomocníky a rádce“ a udržuje s nimi bratrský a přátelský vztah (srov. čl. 7). Druhou je svátostné společenství a **bratrství s ostatními kněžími**, aby společně přispívali k „témuž dílu“ a vykonávali „jednu kněžskou službu“, všichni směřující „k témuž cíli“, i když jsou zapojeni do různých úkolů (srov. čl. 8). A konečně je tu **vztah k věřícím lidem**, mezi nimiž jsou kněží – se svou specifickou odpovědností – bratry, kteří sdílejí stejnou křestní důstojnost, spojují „své úsilí s úsilím věřících“ a mají prospěch „z jejich zkušeností a odbornosti v různých oblastech lidské činnosti“. Tímto způsobem budou moci spolu s nimi rozpoznávat znamení doby. **Namísto snahy ovládat nebo přebírat všechny úkoly na sebe mají kněží „ve víře objevovat různá pokorná i vznešená charismata věřících, mezi ostatními Božími dary, které se mezi věřícími hojně nacházejí“** (srov. čl. 9).

Věrnost a synodalita

21. V této oblasti je stále mnoho co dělat. Podnět synodního procesu je silnou výzvou Ducha svatého k tomu, abychom v tomto směru učinili rozhodné kroky. Proto znovu opakuji svou touhu **„pozvat kněze..., aby si nějakým způsobem otevřeli srdce a zapojili se do těchto procesů“** [Promluva papeže Lva VI. k účastníkům Jubilea synodních týmů a participativních grémií, 24. říjen 2025], které uskutečňujeme. V této souvislosti druhé zasedání XVI. synodního shromáždění ve svém Závěrečném dokumentu [*For a Synodal Church: Communion, Participation, Mission*, 26. října 2024] navrhlo **konverzi vztahů a procesů**. Jeví se jako nezbytné, aby ve všech partikulárních církvích byly uskutečněny **vhodné iniciativy, které kněžím umožní seznámit se se základními principy tohoto dokumentu a zakusit plodnost synodálního stylu církve**.

Věrnost a synodalita

22. To vše vyžaduje **formaci na všech úrovních**, zejména v **počáteční i průběžné formaci kněží**. V církvi, která je stále více synodální a misijní, **kněžská služba neztrácí nic ze svého významu a relevance**. Naopak se může více soustředit na své **vlastní specifické a jedinečné úkoly**. Výzva synodality, která neodstraňuje rozdíly, ale zdůrazňuje jejich hodnotu, zůstává jednou z hlavních příležitostí pro budoucí kněze. Jak připomíná výše zmíněný Závěrečný dokument, „kněží jsou povoláni žít svou službu v **blízkosti** lidem, **přijímat** každého, **naslouchat** každému a **otevírat** se synodálnímu způsobu života církve“ (čl. 72). Aby bylo možné stále účinněji uskutečňovat ekleziologii společenství, musí kněžská služba **překročit model výlučného vedení**, který vede k centralizaci pastoračních aktivit a k zatížení veškerou odpovědností svěřenou pouze jednomu člověku. Místo toho má služba kněží směřovat k **čím dál více kolegiálnímu vedení**, v němž spolupráce mezi kněžími, jáhny a celým Božím lidem vede ke vzájemnému obohacení, které je plodem různých charismat udělených Duchem svatým. Jak nám připomíná *Evangelii gaudium*, služebné kněžství a připodobnění ke Kristu-Ženichovi nás **nesmí vést k ztotožnění svátostné authority s mocí**, neboť „připodobnění kněze ke Kristu jako Hlavě, totiž k počátečnímu zdroji milosti, **neimplikuje povýšení**, které by ho stavělo nad ostatní“ [*Evangelii gaudium*, čl. 104].

Mistře, kde bydlíš?

Závěrečný dokument
I. etapy diecézní synody
Diecéze plzeňské

1. Základní obraz: kněz jako klíčový aktér

- „...*velmi silná role faráře, který je jednoznačně označován za **hlavního iniciátora** misijních aktivit ve farnostech*“ (MkB 7)
- „...*při pořádání misijně zaměřených aktivit je ve farnostech velmi **výrazná osoba faráře***“ (MkB 29)
- „...***iniciátorem** pastoračních aktivit ve farnostech je v drtivé většině farností **kněz***“ (MkB 43)

2. Ambivalence kněžské role: zdroj misie i její brzda

- „Setkání s Kristem ve farnostech napomáhá **vstřícný přístup kněží**“ (MkB 9)
- V širším výčtu misijních postojů jsou opakovaně zmiňovány: „...blízkost, lidskost, **vstřícný přístup kněží**...“ (MkB 9)
- „Zvláštní překážka [misie] je spatřována v **nevhodném chování některých kněží a v klerikalismu**“ (MkB 20)
- Mezi překážkami misijního poslání jsou uvedeny i „**narušené vztahy mezi kněžími a ostatními věřícími**“ (MkB 45)

3. Přetíženost kněží a krize identity

- „...respondenti zdůrazňují klíčovou roli kněží..., avšak zároveň upozorňují na jejich **přetíženost**“ (MkB 34)
- „Kněží jsou často... zodpovědní za více farností, což vede k **nedostatku času** na individuální pastorační péči či k **nižší kvalitě** pastorační péče“ (MkB 34)
- „**Zatíženost** administrativními a technickými úkoly a **nezájem** veřejnosti o jejich službu přivádí některé kněze do **krize identity**“ (MkB 34)
- „Zatímco v městech se... kněží potýkají především s administrativními a organizačními problémy, na venkově je hlavním problémem **rozlehlost farností** a **osamělost kněží**“ (MkB 34, pozn. 27)

4. Klerikalismus jako vztahový a kulturní problém

- „Zvláštní překážka... je spatřována... v **klerikalismu**“ (MkB 20)
- „...služba kněží bývá někdy vnímána jako **spíše autoritativní než partnerská**“ (MkB 34, pozn. 27)
- „**narušené vztahy** mezi kněžími a ostatními věřícími“ (MkB 45)

5. Napětí mezi knězem a spoluúčastí ostatních

- „Vzhledem k misijnímu potenciálu společenství i k předpokládanému úbytku počtu kněží je jednou z misijních výzev... **větší zapojení všech pokřtěných**“ (MkB 29)
- „...v diecézi se vyskytují farnosti... charakterizované jak **zapojením farníků**..., tak spíše **individuální autoritou** faráře bez širšího zapojení ostatních“ (MkB 31)
- „...pro mnohé respondenty je důležité, aby... služby... navazovaly na **obdarování a schopnosti** těch, kdo tyto služby vykonávají, a to včetně služeb spojených se svátostným kněžstvím“ (MkB 37)

6. Svátostná služba vs. pastorační doprovázení

- „*Jak ,**obsloužit**‘ velký prostor... malým počtem kněží?*“ (MkB 41)
- „*...**technicky možné**... sloužit tam mši svatou, [ale] **velmi obtížné**... tato místa doprovázet **pastoračně***“ (MkB 41)
- „*Takováto **svátostná ,obsluha**‘... může být zvládnutelná... pouze tam, kde... existuje nějaké **zdravé spolupracující jádro farníků***“ (MkB 41)

7. Jáhenství: tiché, ale významné pozadí

Smysl jáhenského poslání či roli jáhnů MkB výslovně netematizuje, ale **systematicky vytváří prostor pro jeho rozvinutí** (na 12 místech jsou jáhni zmíněni jako součást pastorační struktury).

Text vytváří silný rámec pro:

- místní jádra spolupracovníků (MkB 41),
- dlouhodobé vztahové doprovázení (MkB 34),
- propojení liturgie, služby a komunity (MkB 9; 41),
- sdílení odpovědnosti (MkB 29; 37).

Závěr: neudržitelnost stávajícího uspořádání

*„Při současném trendu úbytku farníků a kněží a zachování stejného teritoria je **současné diecézní uspořádání neudržitelné**“ (MkB 60)*

👉 MkB na základě konkrétních zkušeností (MkB 7; 29; 31; 34; 41; 45; 60) vykresluje **kněžství jako nezastupitelné, ale strukturálně přetížené**, vztahově zranitelné a ohrožené redukcí na výkon, a tím **implicitně volá po proměně role kněze** směrem k doprovázení, sdílené odpovědnosti a spolupráci.

Já jsem ta Cesta

Závěrečný dokument
II. etapy diecézní synody
Diecéze plzeňské

1. Základní východisko: křestní identita a diferenciacie služeb

- *„Na tomto sdílení se podílejí nejen biskup, kněží a jáhnové, ale také další muži i ženy, kteří k tomu mají obdarování, jsou k této službě připraveni a v některých případech i pověřeni biskupem.“ (I.2. / Kam směřujeme)*
- *„Základem všeho je misijní povolání každého pokřtěného a jeho životní styl coby učedníka–misionáře.“ (III.1.c. / Z čeho vycházíme)*
- *„Jejich hlubším východiskem je společná křestní identita všech členů Božího lidu, z níž pramení i společné povolání ke svatosti a misii.“ (III.2. / Z čeho vycházíme)*
- *„Nejde jen o reakci na nedostatek kněží, ale o podporu kultury spoluzodpovědnosti, společného rozlišování a spoluúčasti.“ (III.2. / Z čeho vycházíme)*

2. Od „nositele všeho“ k moderátorovi, průvodci a garantovi

2.1 Kněz není jediným nositelem pastorage

- „Doporučujeme, aby v každé (větší) farnosti ... byl farářem či moderátorem společné správy... **pověřen někdo ze členů farního týmu nebo z jiných farníků**, kdo bude spolupracovat s ostatními farníky i s dalšími lidmi takto v rámci diecéze pověřenými a zodpovídat se ve své službě faráři... v těchto oblastech: vztahy, ekumena, obce, péče o stvoření, diakonie“ (I.2. / 1. CESTA, I.3.c. / 2. CESTA)
- „**Kněží** po příslušné přípravě slouží buď jako **faráři – moderátoři** společných pastoračních správ, nebo **v dalších rolích** odpovídajících jejich obdarováním a kompetencím...“ (III.1.c. / Kam směřujeme?)
- „...**nové důrazy při výkonu kněžské služby** (např. faráři – moderátoři, kněží – členové pastoračního týmu)“ (III.1.c. / Z čeho vycházíme)

2. Od „nositele všeho“ k moderátorovi, průvodci a garantovi

2.2 Kněz jako garant jednoty, apoštolskosti a rozlišování

- „Nezbytná je při tom role služebného kněžství, která má pod vedením biskupa **chránit apoštolský charakter hlásání a podporovat společenství Božího lidu** na všech úrovních“ (III.2. / Z čeho vycházíme)
- „V jednotě s biskupem **vytvářejí prostor pro rozlišování** společné cesty jim svěřených celků“ (III.2. / Kam směřujeme?)

2. Od „nositele všeho“ k moderátorovi, průvodci a garantovi

2.3 Kněz jako součást presbyteria

- „Kněží žijí svou **službu začleněnou do celku diecézního presbyteria** a objevují **nové podoby realizace své jedinečné kněžské role** jako pastýři, průvodci a služebníci svátostí a evangelia“ (III.2. / Kam směřujeme?)
- „Tam, kde je to možné, vhodné a pro kněze přijatelné, je upřednostňováno jejich **společné bydlení a působení**“ (III.1.a. / Kam směřujeme)
- „Tam, kde jsou k tomu vhodné podmínky a osobnostní předpoklady, **hledání možností společného bydlení kněží**, které by v rámci takovéto pastorační oblasti umožňovalo vzájemnou duchovní i lidskou podporu“ (III.1.a. / 2. CESTA e)

3. Jáhenství: jasně profilovaná „mostní“ služba

- „*Jáhni svým posláním **propojují** slavení bohoslužeb a sdílení evangelia **se solidaritou s lidmi v jakékoli nouzi...***“ (III.1.c. / Kam směřujeme?)
- „*...pastorační tým tvořený podle konkrétních podmínek **kněžími, jáhny, katechisty...***“ (III.1.a. / 2. CESTA b)
- Pro rozvoj diakonických služeb a spolupráci s Charitou má být ve farnosti „*...určen některý z farníků (např. jáhen, katechista...)...*“ (I.3.c. / 2. CESTA)

4. Spolupráce a týmová pastorace

- „Klíčovým prvkem je **týmová správa farností místních komunit** a dalších správních celků a takové správě odpovídající služby a způsob jejich vykonávání. Je podporována spolupráce mezi všemi pastoračními pracovníky a pracovníci, **se zvláštním zřetelem na spolupráci kněží a jáhnů mezi sebou i s ostatními**“ (III.1.a. / Kam směřujeme)
- „Zřízení **několika pastoračních oblastí** sdružujících několik stávajících farností, kde službu zajišťuje „pastorační tým“ tvořený podle konkrétních podmínek **kněžími, jáhny, katechisty, katechistkami a dalšími spolupracovníky a spolupracovnicemi** (společná pastorační správa). Úkolem takového „pastoračního týmu“ je pak v dané oblasti **doprovázet „místní komunity“ věřících a koordinovat jejich život a poslání** ve všech jeho základních rozměrech“ (III.1.a. / 2. CESTA b)
- „Klíčovým prvkem této proměny je **týmová pastorace a sdílené vedení**, postavené na vzájemném respektu a doprovázení“ (III.1.c. / Z čeho vycházíme)
- „Cílem je život v diecézi, kde kněží po příslušné přípravě slouží buď jako **faráři – moderátoři společných pastoračních správ, nebo v dalších rolích** odpovídajících jejich obdarováním a kompetencím“ (III.1.c. / Kam směřujeme)

5. Styl vedení: sdílené vedení jako služba

- „...jde zde o podporu kultury spoluzodpovědnosti, společného rozlišování a spoluúčasti. **Vedení je chápáno jako služba, do níž každý přispívá svými dary**, a proto je třeba rozvíjet **struktury spoluúčasti** umožňující zapojení všech pokřtěných do rozhodování. Nezbytná je při tom **role služebného kněžství**, která má pod vedením biskupa chránit apoštolský charakter hlásání a podporovat společenství Božího lidu na všech úrovních.“ (III.2. / Z čeho vycházíme)
- „Cílem je život v diecézi, kde jsou všichni pokřtění, ženy i muži, doprovázeni na všech úrovních (od místních komunit až po vedení diecéze) ke **spoluúčasti na pastoračním vedení**... odmítány jakékoli postoje osobní povýšenosti“ (III.2. / Kam směřujeme)
- „Doporučujeme **zrevidovat směrnice pro službu pastoračních a ekonomických rad** (farností i diecéze) podle pokynů závěrečného dokumentu synody o synodalitě, role pastoračních a ekonomických rad farností jasně oddělit od role „farních pastoračních týmů“ (samozřejmě s možností personálního překrývání) a iniciovat systém trvalé formace jejich členů.“ (III.2. / 4. CESTA)

6. Formace, vzdělávání a rozlišování povolání

- „Doporučujeme nabízet **společné vzdělávací programy**..., kterých by se účastnili jak kněží a jáhni, tak i ostatní pastorační spolupracovníci a spolupracovnice“ (I.3.b. / 1. CESTA)
- „...systematická **příprava na nové, více komunitní či týmové, podoby** ustanovených i pověřených služeb...“ (III.1.c. / Z čeho vycházíme)
- „vytvořit takovou podobu **diecézního vzdělávání**, která by umožnila **všem** pastoračním pracovníkům a pracovnícím (**včetně kněží a jáhnů**) trvale a systematicky **rozvíjet svoji službu synodálním způsobem**“ (III.3. / 2. CESTA)
- „Napříč diecézí doporučujeme iniciovat systematickou **modlitbu za povolání**... vytvářet příležitosti, jak autenticky **představovat** specifická povolání... a **nabízet** mladým lidem prostředí pro zdravé **rozlišování životní cesty**... **oslovovat** osvědčené muže s nabídkou povolání k trvalému jáhenství a osvědčené muže i ženy s nabídkou povolání ke službě katechisty či katechistky.“ (III.3. / 1. CESTA)

Rizika a šance synodální proměny služby

Rizika

- formální přijetí změn bez vnitřního obrácení,
- odpor některých pastýřů ke změně role,
- přetížení týmů bez jasného vedení,
- nejasné kompetence.

Šance

- udržitelnější model pastorage,
- odlehčení kněžím,
- plnější rozvinutí jáhenství,
- růst odpovědnosti a zralosti společenství,
- vyšší misijní věrohodnost církve.

Závěr

👉 Dokument *Já jsem ta Cesta* chápe **kněžství** jako službu moderující, doprovázející a garantující jednotu a apoštolskost v synodální církvi, a **jáhenství** jako klíčovou „mostní“ službu propojující liturgii, hlásání a diakonii.

Obě služby jsou přitom zasazeny do **kultury spoluúčasti, týmové pastorage a společného rozlišování**, která má být odpovědí nejen na **nedostatek kněží**, ale především na potřebu **proměny misijního stylu církve** jako celku.

Monsignore **ANTONIO STAGLIANÒ** (1959), předseda Papežské teologické akademie
„Kněží se cítí osamělí, protože jsou redukováni na poskytovatele služeb“

Prvním krokem – hluboce teologickým – je přijmout vlastní bezmoc jako součást poslání. Kristus na kříži je ikonou bezmoci tváří v tvář zlu a smrti, bezmoci, která se však stává místem spásy.

Kněz není superhrdina povoláný vyřešit všechny problémy. Častým pokušením je nahradit Boha, chtít ,opravovat‘ životy druhých.

Kněz není architektem cizího štěstí, ale strážcem otázky smyslu.

Zhroucení tohoto mýtu je bolestné, ale nutné.

Na stromech černé plody zimy
země až na kost
prázdná
dálka

A zůstat sám a mezi svými
jak nad zamrzlou vodou lávka

Jan Skácel: Zimní krajina srdce

foto: mid.webcz.cz

Žít s těmi zde i s těmi tam.
Být láskou dnešku, zítřku nadějí.
Žít tím, co žije. A to co umírá,
provázet k smrti – co život otvírá.